

Національна стратегія інноваційного розвитку Китаю

XVII з'їзд КПК, що проходив у жовтні 2007 р., підкреслив актуальність і важливість активізації в КНР процесу формування національної інноваційної системи. Саме на цьому з'їзді було поставлено мету створення держави інноваційного типу. Як було зазначено на з'їзді, успішне функціонування національної інноваційної системи вимагає наявності не тільки сильною науки і освіти, а й цілого комплексу інших інституційних умов:

1. Наявність конкурентоспроможного підприємницького сектору як основного генератора нововведень;
2. Інтеграція в глобальну інноваційну сферу як найважливіша умова розвитку національних галузей високих технологій;
3. Пріоритет державної політики в розвитку освіти, науки і технологій, створенні сприятливих інституційних умов для інноваційного зростання.

Постійне підвищення техніко-технологічного рівня виробництва під час формування національної інноваційної системи – це найважливіший фактор переходу Китаю від екстенсивної до інтенсивної моделі економічного зростання. Існує три джерела технологічних інновацій у Китаї:

1. Ввезення нових закордонних технологій за допомогою зовнішньої торгівлі, включаючи передачу авторських прав та їх ліцензування, а також імпорт високотехнологічних засобів виробництва;
2. Отримання зарубіжної техніки і технологій у процесі освоєння прямих іноземних інвестицій;
3. Власні технологічні інновації, отримані за рахунок зростання національних витрат на НДДКР.

Уперше курс на будівництво інноваційної економіки був поставлений у 2006 р., коли Держрада КНР прийняла «Основи державного плану середньострокового і довгострокового розвитку науки і техніки на 2006–2020 рр.».

«До 2020 р. Китай повинен перетворитися на державу інноваційного типу, така мета нашої країни в галузі науково-технічного розвитку на найближчі 15 років» – заявив у січні 2006 р. Ху Цзіньтао на зустрічі з ученими Китаю, представляючи середньо- та довгостроковий план науково-технічного розвитку («План-2020»). За словами голови КНР, «суть такої держави полягає в тому, щоб міць науки і техніки сприяла економіко-соціальному розвитку і забезпеченню національної безпеки, щоб синтез базових наукових досліджень і вивчення передових технологій істотно посилював і давав змогу досягти таких науково-технічних результатів, які були б значними для всього світу».

Стратегічний «План 2020» є спробою уряду створити китайську модель зростання більш життєздатною, зробити інновації провідником майбутнього економічного зростання.

Ключові цілі «Плану 2020»:

1. Побудова інноваційної економіки через створення власних інновацій та зменшення залежності від іноземних технологій;
2. Перетворення підприємств і ділового сектора в центральну рушійну силу процесу побудови національної інноваційної системи;
3. Досягнення прориву в стратегічних областях технологічного розвитку.

План виділяє ключові пріоритети у багатьох галузях, включаючи ефективне використання та полегшення доступу до енергетичних і водних ресурсів, розвиток екологічних технологій, розвиток технології захисту права інтелектуальної власності. Пріоритетними галузями на тривалий період є біотехнології, авіакосмічна промисловість, морські технології.

Таким чином, буде створена наукова база для здійснення всебічного розвитку економіки та суспільства Китаю, а також для самостійно наукового розвитку. Завдяки цьому КНР зможе здійснити прорив у сфері інновацій, вивести китайську науку на новий рівень, перетворити Національну академію наук у державну академію світового рівня.

Уже зараз за основними параметрами, які характеризують розвиток науки і техніки, Китай став висуватися на передові позиції, що забезпечує стабільне зростання конкурентоспроможності країни.

Відповідно до положень «Плану 2020», центральний уряд розробив нову космічну програму, поставивши нові цілі та основні завдання на найближчі п'ять років і наступний період.

Сьогоднішня модель економічного зростання в Китаї ґрунтується на визначальній ролі держави у створенні ринкового середовища, макроекономічному регулюванні, безпосередньому розподілі ресурсів, опорі на іноземний капітал (для оновлення технологій, розширення експорту, накопичення валютних ресурсів), експортної орієнтації економіки.

Для інноваційного розвитку важливі не тільки наукові розробки, а й можливості для успішного підприємництва, насамперед, залучення капіталу. За оцінкою експертів Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), які завершили обстеження китайської інноваційної системи, капітал у країні є, але механізми його залучення далекі від оптимальних.

Приплив іноземного капіталу все більше призводить до розвитку наукових досліджень. За прогнозом OECD, на іноземні (включаючи Гонконг, Макао і Тайвань) гроші нині проводиться не менше 20 % усіх китайських

науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт (НДДКР), переважно в секторі інформаційно-комунікаційних технологій, але також і в фармакології та біотехнології. Враховуючи динаміку відкриття дослідницьких відділів великими іноземними компаніями, задана в «Плані 2020» установка на «вітчизняні інновації» як основу економіки стає більше проблематичною.

Створення інноваційної економіки – процес, який стосується не тільки і навіть не стільки власне області економіки та науки. Він набагато масштабніше та охоплює сфери державного будівництва, освіти, культури.

Китай поки ще не став країною, яка розвивається «на основі знань і національної інноваційної системи». Але він швидкими темпами рухається до цієї мети. Враховуючи всі проблеми та недоліки, не можна не відзначити, що Китаю знадобиться ще чимало часу, щоб спиратися переважно на власні інновації. Необхідно перебудувати науково-технічну політику, істотно розширити та поліпшити підготовку кадрів. Ефективне функціонування національної інноваційної системи потребує комплексної державної підтримки, яка включає бюджетні асигнування, податкове регулювання, державні закупівлі тощо. Щоб створити національну інноваційну систему, Китаю доведеться пройти довгий та важкий шлях. І чим далі по ньому буде просуватися країна, тим більшу роль відіграватиме розвиток багатосторонньої інноваційної кооперації, міжнародне науково-технічне співробітництво, зокрема і з Україною (*Шейко А. Національна стратегія інноваційного розвитку Китаю // Актуальные вопросы и организационно-правовые основы международного сотрудничества в сфере высоких технологий // Материалы VIII Международной научно-практической конференции – К.: ГП «Укртехинформ», 2013. – С. 157–161).*